

Varighed af græsmarker

Torben S. Frandsen
Planter & Miljø

Kvægkongres 3. maj 2022

Foto: Erik Nissen

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

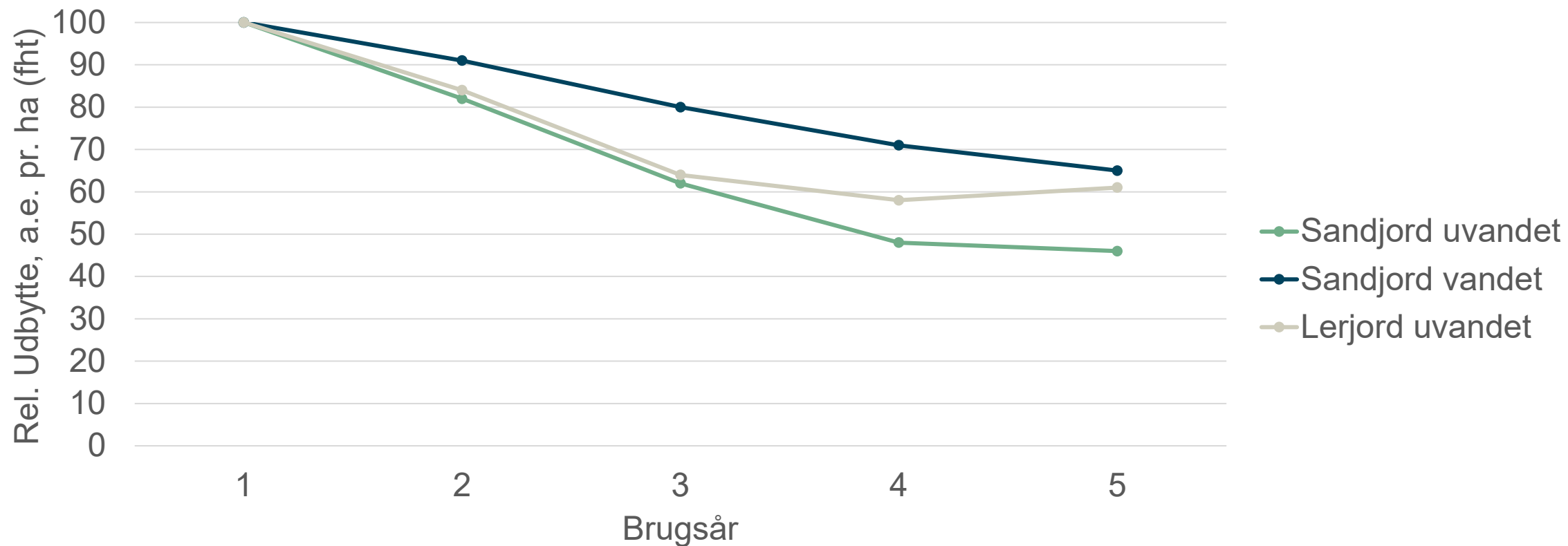
SEGES
INNOVATION

Hvorfor er varigheden af danske græsmarker relativt kort?

- Stort fokus på højt udbyttelniveau og foderværdi
 - Alm. rajgræs og Festulolium dominerer artsvalget pga. meget høj foderværdi
 - Mere varige arter som strandsvingel, timote og engsvingel har lavere foderværdi der vanskeliggør behovet for højtydende malkekøer
- Betydeligt udbyttetab med stigende alder på græsmarken (10 % pr. brugsår)

Lavere årligt udbyttetab på vandet sandjord (7 %) end uvandet sandjord (13 %)

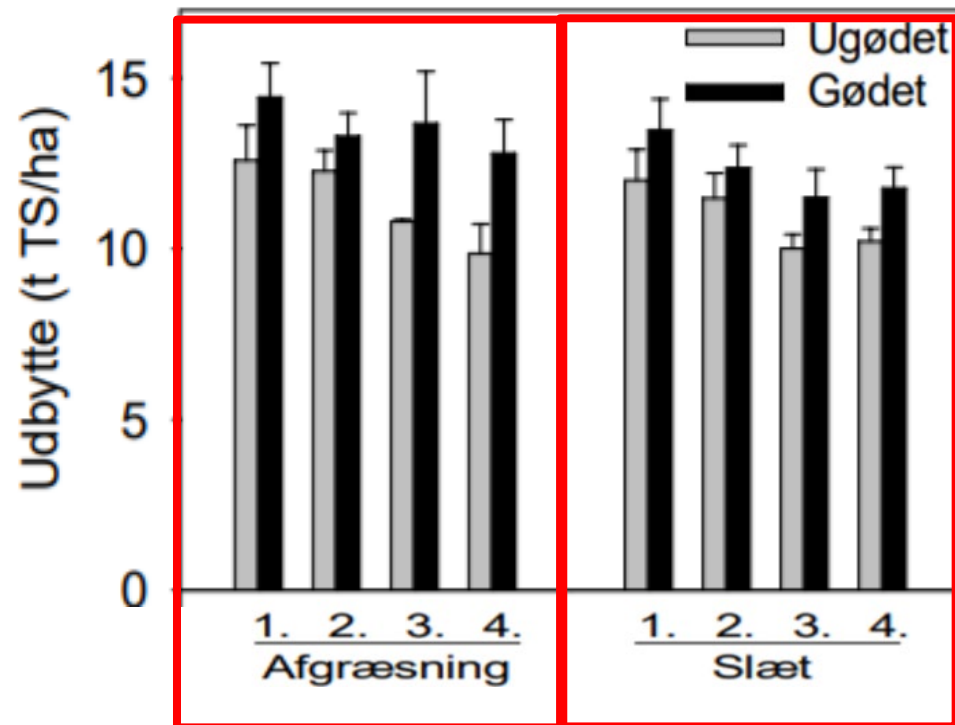
Relativt udbytte af ae. pr. ha
SP beretning 1502, 1967-1976

Det økologiske kvægsædskifte, Foulumgaard,

Produktion og næringsstofudnyttelse i kløvergræsmarker 2007-2010,
<https://orgprints.org/id/eprint/17913/>

- Gennemsnitlig årligt udbyttetab

- Afgræsning: 7 %

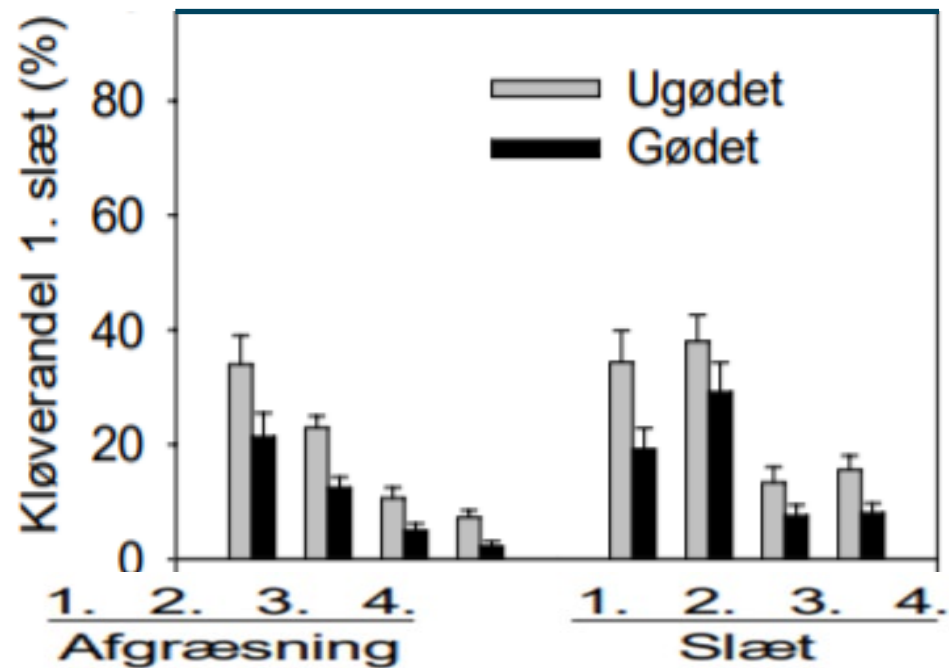
- Slæt: 5 %

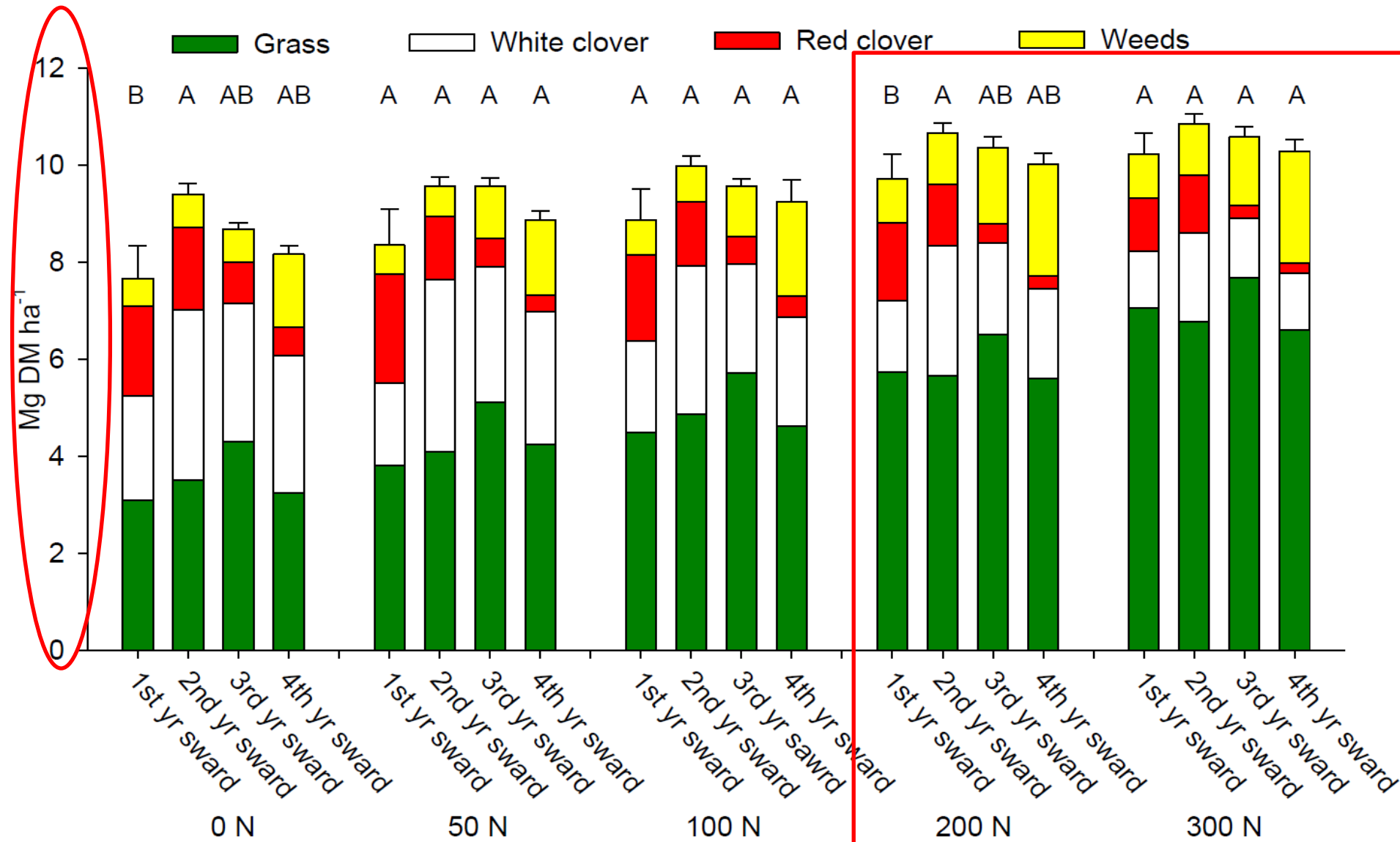
Det økologiske kvægsædskifte, Foulumgaard,

Produktion og næringsstofudnyttelse i kløvergræsmarker 2007-2010,
<https://orgprints.org/id/eprint/17913/>

- Kløverandel
- Falder markant efter 2. brugsår – mest ved slæt

Nye resultater fra kvægsædskiftet, 2017-2019, (Thers & Eriksen 2022, unpub.)

Græsblending:

82 % alm. rajgræs
14 % hvidkløver
4 % rødkløver

Udbyttetab uden ukrudt:
Gns 200/300 kg N

År 2 +8%
År 3 -10%
År 4 -11%

Beregningseksempel for bedrift med 100 ha omdriftsgræs

Forudsætninger	Udbytte, FEN/ha	Kløverandel	Kvælstofbehov, kg N/ha	Eftervirkning, kg N/ha
1. år	10.000	20	300	115
2. år	9.000	15	300	115
3. år	8.000	10	300	75
4. år	7.000	0	425	18

System	Udbytte, gns. FEN/ha	Kløverandel, %	Græsareal, ha	Udbytte i alt, FEN
2 års kløvergræsmarker	9.500	18	100,0	950.000
3 års kløvergræsmarker	9.000	15	105,6	950.000
4 års kløvergræsmarker	8.500	11	111,8	950.000

Faldende kløverandel medfører lavere mælkeydelse, ekstra N-behov og mindre eftervirkning

System	Omlægnings-areal, (ha/år)	Oml.omk., (kr./ha)	Oml. omk. i alt, (kr./år)	Værdi af kløver – mælkeproduktion, (kr./ha)	Ekstra N-behov, (kr./ha)	Mindre eftervirkning, (kr./ha)
2 års kløvergræsmarker	50,0	1.350	67.500	914		
3 års kløvergræsmarker	35,2	1.350	47.500	829	-197	-117
4 års kløvergræsmarker	27,9	1.350	37.721	720	-306	-219

Præmie på 1500 kr./ha dækker knap omkostningerne

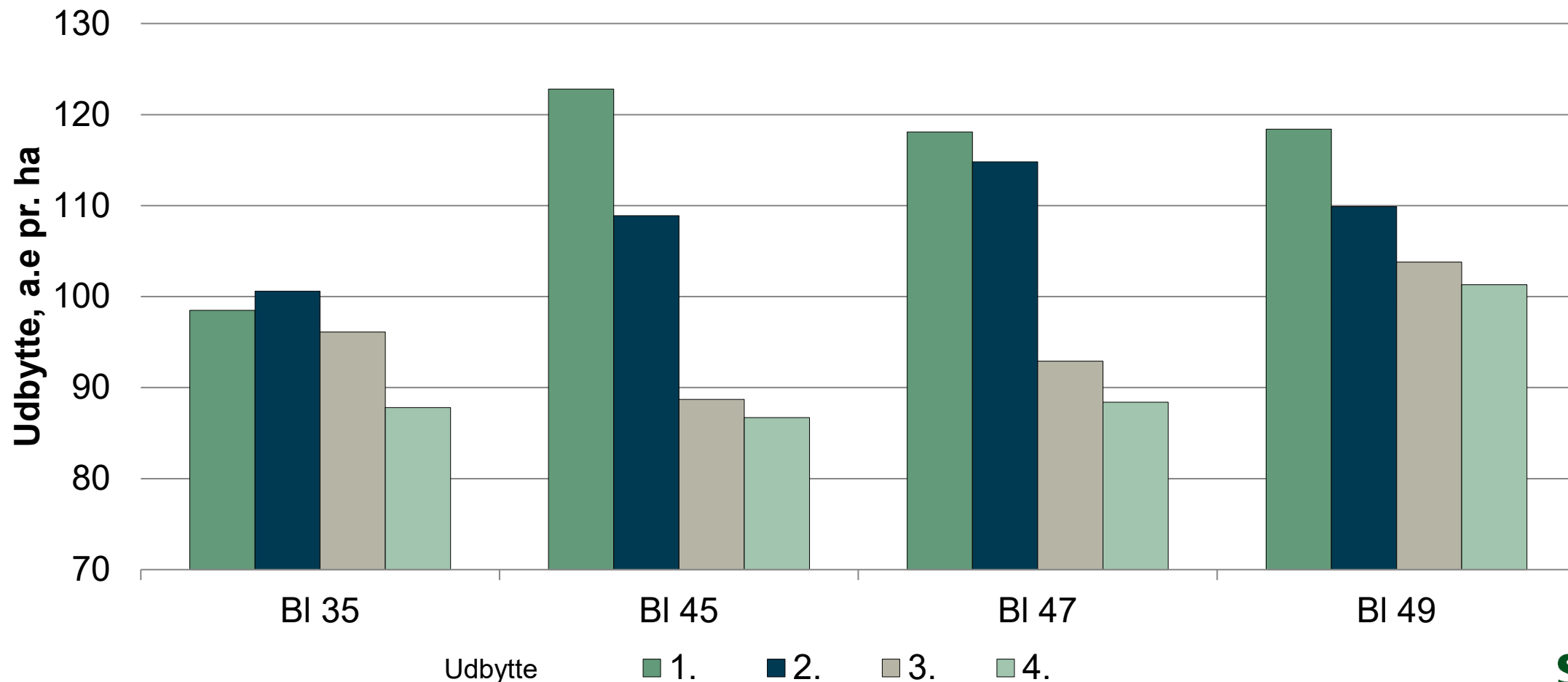
System	Omk. i alt, kr./ha	Omk. i alt, kr.	Præmie (1500 kr./ha)	Omk i alt inkl. præmie	Netto
2 års kløvergræsmarker	10.768	1.144.000		1.144.000	
3 års kløvergræsmarker	11.253	1.226.000	53.000	1.173.000	-29.000
4 års kløvergræsmarker	11.681	1.322.000	84.000	1.238.000	-93.000

Persistens i slætblandinger, 1.- 4. brugsår

2 forsøg 2014-2017, Oversigten 2017 s. 338

Lerjord/vandet sandjord

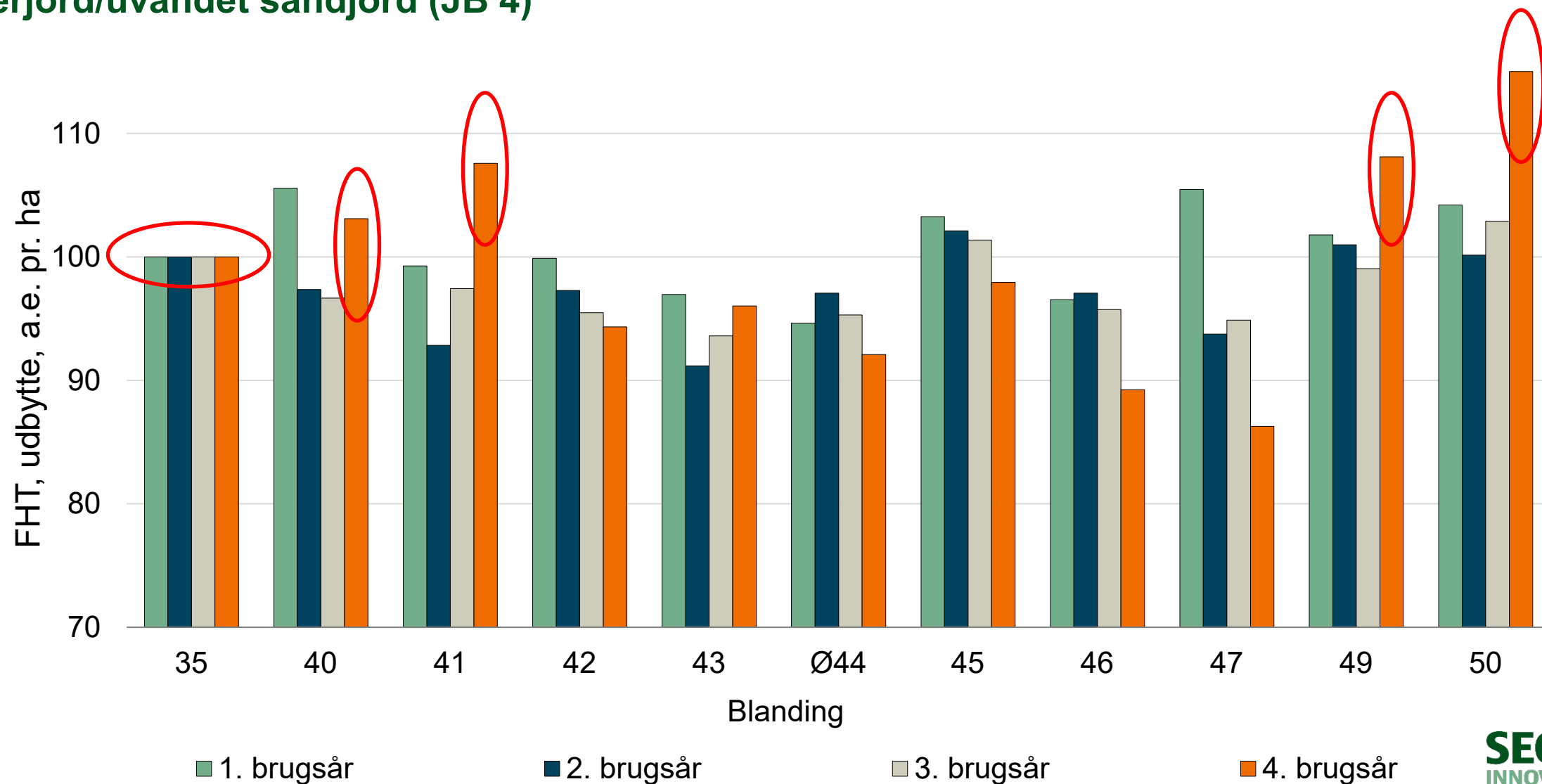

Forholdstal for udbytte af afgrødeenheder i nye slætblandinger

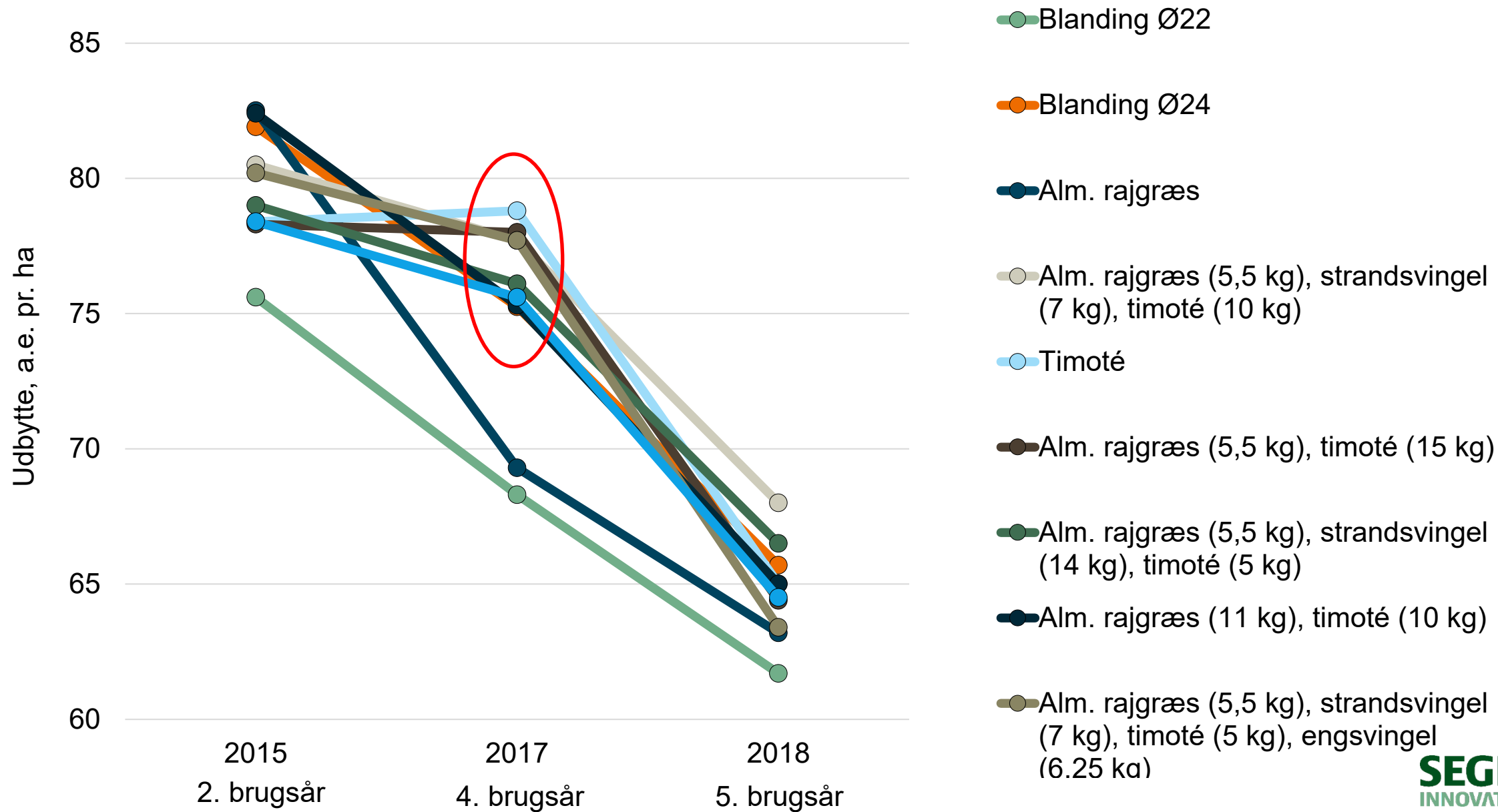
2 forsøg 2018-2021, Oversigten 2021 s. 389

Lerjord/uvandet sandjord (JB 4)

Forsøg med økologiske afgræsningsblandinger, 2.- 5. brugsår

Isåning

Foto: Arne Gejl

Isåning i 1. års marker

2 forsøg i 1. års marker, 1 konv / 1 øko

- Isåning aug. 2020 / april 2021
- Slæt/afgræsning

Ingen signifikant effekt af hverken tidspunkt eller art

Mangelfuld fremspiring pga. stor afgrødekonkurrence

Udbytte og merudbytte for isåning i 4. brugsår

Landsforsøgene 2021 s. 390

Græsblanding	35	40	42	Ø44	45	49
Ubehandlet	96,3	99,3	90,8	88,7	94,3	104,1
1. 15 kg oprindelig græs blanding	-2,6	-2,1	4,0	1,2	3,1	1,6
2. 15 kg hybridrajgræs	-0,2	1,4	0,0	0,3	-0,4	1,3
4. 15 kg rajsvingel	-2,7	1,0	3,4	1,9	-2,9	1,7
5. 15 kg ital. rajgræs	2,5	1,0	-0,9	7,6	0,2	-0,6

$LSD_{isåning}$: 1,6

$LSD_{blanding}$: 6,0

$LSD_{isåning,blanding}$: 6,5

Små ikke-rentable merudbytter

Tilpasning ift. længere varighed

- Længere varighed giver lavere udbytte og dårligere økonomi
- Omlæg græsmarker på grund af kondition – uanset støtteordning
- Tilpas evt. valg af frøblanding jf. foregående
- Isåning ser ikke ud til at forøge varigheden/opretholde udbyttet endnu
- Trafik og management betyder rigtig meget for græsmarkernes varighed
 - Faste kørespor – få snakket med landmand og maskinstation om strategien
 - Pas på for sent sidste slæt
 - Undgå gylle efter 1/9

A red tractor is plowing a dark brown field. Numerous white birds are flying around the tractor. In the background, there are green trees and a house. A green semi-transparent box is overlaid on the top left of the image.

Tak for opmærksomheden!